

miniBUDZOGÁŇ

NÓRSKO-SLOVENSKÝ SPOLOK č. 1/2012

*Velvyslanectvo Slovenskej republiky
a Slovenskej detskej centrum v Oslo
dovolujú si Vás pozvať
na spoločenské podujatie organizované pri príležitosti
Medzinárodného dňa detí*

v piatok, dňa 1. júna 2012 od 15.00 do 17.00 hod.

*Podujatie bude doprevádzané výstavou fotografií
Mgr. Art. Petry Petrikovej.*

*Miesto konania:
Velvyslanectvo Slovenskej republiky
Thomas Heftyes gt. 24, 0244 Oslo*

*Podujatie je organizované s finančnou podporou Hydro
Aluminium, Spoločnosti priateľov Slovenska
a Nórsko-slovenského spolku.*

*Z organizačných dôvodov treba prihlásiť počet dospelých a detí
(s uvedením veku dieťaťa) na skspolok@slovakia.no
najneskôr 18. mája 2012.*

Slovenské detské centrum

Konečne je to tu! Všetky slovenské či nórsko-slovenské detičky srdečne pozývame do Slovenského detského centra.

Čítajte na 5. strane

Breivik – v podstate príma chlap?

Ako pravidelný prispievateľ Budzogáňa cítim potrebu dištancovať sa od značnej časti obsahu, a predovšetkým od celkového tónu článku „Beštia Breivik a požehnanie multikulturalizmu“ ktorý v minulom čísle tohto periodika uviedol Vladislav Branko. Pre istotu pripomínam, že jeho článok bol napísaný ešte pred tým ako psychiatri vyhlásili Breivika za duševne chorého, preto v nasledujúcich riadkoch nebudem túto skutočnosť bráť do úvahy.

Vladova úvaha sa v podstate zaobera dvoma tématami: nórskou pristáhovaleckou politikou, resp. multi-kulturalizmom a Breivikovým zločinom, resp. jeho motívmi. Pre autora je podľa všetkého medzi týmito kategóriami celkom zrejmá a tesná súvislosť. Breivik bol (a stále je) zúfalý z nadmerného prílevu moslimov do Nórsku a preto sa rozhodol konáť. Výsledkom je vražda niekol'kých vládnych úradníkov a neobyčajne brutálna a zbabelá poľovačka na nič netušiacich mladých ľudí, ktorí by podľa jeho názoru v najbližších desaťročiach mohli do Nórsku vpúšťať ďalšie davy moslimov. Táto poľovačka má za následok okolo 70 mŕtvyx a rad zranených.

Medzi muslimským pristáhovalectvom a Breivikovou masovou vraždou je však iba zdánlivá, a či nanajvýš ak okrajová súvislosť. Breivikov fanatický, nenávistný mozog sa jednoducho nedokázal zmieriť so zložitosťou dnešného sveta a potreboval zámienku na násilnícku kompenzáciu vlastných komplexov. Našiel si údajných vinníkov, ktorí podľa neho komplikujú jeho obraz sveta a začal vraždiť. Zrejme iba takéto radikálne „riešenie“ mohlo uspokojiť jeho mesianistický komplex, jeho chápanie seba samého ako proroka a hrdinu. Keby sme v Nórsku nemali pristáhovalcov, bol by si vymyslel inú zámienku (napríklad emancipáciu žien), pre ktorú by mu bolo hodno poľovať na nevinných ľudí ako na zajace.

Samořejme, že pristáhovalecká politika je celkom iná záležitosť. Je celkom legítíme byť proti nehatenému prílevu ľudí do Nórsku, či už pochádzajú z rozvojových krajín alebo – napríklad – z východnej Európy. V skutočnosti nie je nikto za to, aby sme v Nórsku natrvalo prichýlili každého, kto si zmyslí sem prísť. Hlavnou otázkou v tejto súvislosti je, akými prostriedkami možno svoje politické ciele presadzovať. Nikto Breivikovi nebránil, aby svoje názory na pristáhovalectvo verejne vyslovoval, ani aby prípadne založil skupinu či politickú stranu, ktorá by vo svojom programe mala obmedzenie, alebo hoci aj úplné zastavenie pristáhovalectva do Nórsku.

Pokračovanie na druhej strane

Pokračovanie z predchádzajúcej strany

No používať v politickom boji násilie, a to dokonca násilie proti detom a sotva dospejnej mládeži, je v demokratickom svete, do ktorého patrí aj Nórsko, neprípustné. Toto je v afére Breivik jedinou zaujmavou skutočnosťou. Breivikova masová vražda by bola neobhájiteľná aj v prípade, že by sa Nórsko v čase jej spáchania nachádzalo vo vojnoveom stave. Vlado síce vyslovuje lútosť nad obeťami masakru, ani slovkom však neodsudzuje samotný zločin, skôr naopak, vyslovuje až dojemnú starostlivosť o teroristove práva vo väzenskej cele. Celkom otvorené ironizuje tých, ktorí Breivika nazývajú beštiou či netvorom. Ja osobne takéto výrazy nepoužívam, nech už ide o Hitlera, Stalina, bin Ladena či Breivika, Vladovo ironizovanie ma však napĺňa údivom. Ak si teda Breivik takéto pomenovania nezaslúži, znamená to podľa Vlada, že je to vlastne príma chlapík, ktorému by sme azda mali ponúknut' čestné členstvo v Nórsko-slovenskom spolku?

Ak v Nórsku a v ostatných západných krajinách nevidíme väčšie hnutia proti pristáhovalectvu, je to predovšetkým preto, že tieto krajinu pristáhovalcov potrebujú, aby mal kto pracovať na naše dôchodky a iné sociálne príspevky. A keď sem prichádzajú ľudia z iných kultúr, je iba prirodzené rozprávať o multi-kulturalizme, čo je pojem, ktorý zrejme leží Vladovi obzvlášť hlboko v žalúdku.

Multikulturalizmus však nevymysleli v dnešnom Nórsku, je to jav rovnako starý ako samo ľudstvo a bojať proti nemu je asi to isté ako bojať proti slnku či mrazu. Netvrďim, že multikulturalizmus vždy prinášal iba dobré veci, vcelku sa však dá povedať, že všetok ozajstný pokrok sa dial hlavne vďaka nemu. A rád by som ešte pripomenal, že v našej dobe smeruje drvíva väčšina kultúrnych vplyvov z demokratického a vyspelého západu, resp. severu do rozvojových krajín (vrátane pristáhovaleckých menšíň), a takmer vôbec nie naopak. To by nás malo skôr tešiť ako znepokojoval.

Vlado ironizovanie mieri tiež na nórsku vládnú stranu Arbeiderpartiet (sociálni demokrati), keď jej predsedu nazýva „súdruhom“ Stoltenbergom a jej funkcionárov „nomenklatúrou“. Týmto prakticky dáva nórskych sociálnych demokratov naroveň komunistickým stranám, ktoré ešte donedávna terorizovali pol Európy a stále majú mocenský monopol v krajinách ako Čína či severná Kórea. Tu treba zrejme niekomu pripomenúť, že Arbeiderpartiet je vo všetkých významoch slova demokratickou stranou, ktorá sa k moci nikdy nedostala inak ako slobodnými voľbami. A navyše, že zo všetkých politických zoskupení má práve Arbeiderpartiet najväčšiu zásluhu na tom, že v Nórsku vládnú tolerantné a demokratické pomery, vďaka ktorým sme tu aj my spoza bývalej Železnej opony bez problémov našli nový domov a primerané spoločenské uplatnenie. Vlado však zrejme súhlasí s Breivikom, že koreňom všetkého „zla“ je pristáho-

valecká politika sociálnych demokratov. Pravda je však taká, že s výnimkou pravicovej Fremskrittspartiet niet v tejto otázke medzi parlamentnými stranami zásadných rozdielov. A v porovnaní s inými západno-európskymi krajinami patrí Nórsko v otázke pristáhovalectva skôr medzi tie reštriktívnejšie... Samozrejme, že je celkom legitímne a prirodzené kritizovať aj Arbeiderpartiet, nesmie sa to však robiť systémom Breivik, ale niektorým z bohatého spektra demokratických spôsobov, ktoré umožňujú nórskie zákony. Mimochodom, Breivik svojím teroristickým činom dosiahol pravý opak toho, čo chcel: v nórskej spoločnosti po 22. júli 2011 stúpli sympatie ako voči sociálnym demokratom, tak aj voči pristáhovalcom. Keby bol počas svojich zúrivých príprav aspoň trochu pohol rozumom, bol by musel takýto vývoj predvídať.

Treba sa ešte aspoň stručne dotknúť pasáže, v ktorej Vlado nórskym politickým predstaviteľom pripisuje schopnosť aj úmysel zneužiť súdnictvo a psychiatriu na to, aby vraj Breivika pomocou psychofarmák urobili „naozajstného psychopata alebo šialenca“. Ako keby sa Breivik neboli dostatočne znemožnil sám, či už svojím manifestom, svojimi zločinmi, ako aj svojím následným správaním. Nuž Vlado, Nórsko nie je bývalý Sovietsky zväz, kde sa podobné nezákonnosti diali, ale dobre fungujúci právny štát. Nie je ďažké predstaviť si, aký pokrik by spustili Breivikovi obhajcovia, konkurenční právni a psychiatri, politická opozícia i nórskie masmédiá, keby došlo čo i len k pokusu o takéto praktiky.

Zdôrazňujem, že Breivika nesúdia pre jeho názory, ale pre jeho zločiny. Tie ostatne jednomyselne odsúdil celý svet. Aj ľudia krajnej pravice, ktorí majú inac podobný názor na pristáhovalectvo z muslimských krajin ako Breivik, sa od jeho vrážd bezvýhradne dištancovali. Pokiaľ viem, jediný verejný prejav sympatií voči nemu sa objavil na stránkach nášho krajanského časopisu v Nórsku. Je mi to nesmierne lúto, a to prinajmenšom z dvoch dôvodov. Po prvé, prieči sa to môjmu demokratickému presvedčeniu a po druhé, uvedomujem si, že keby raz nedajbože prišli v Nórsku k moci takíto breivikovia, skôr či neskôr by urobili obetných baránkov aj z nás, privandrovalcov z východnej Európy. Ako je známe, strelné zbrane a výbušniny sa v dnešnom svete získavajú ľahko.

Ivan Čičmanec, Oslo, 22. februára 2012

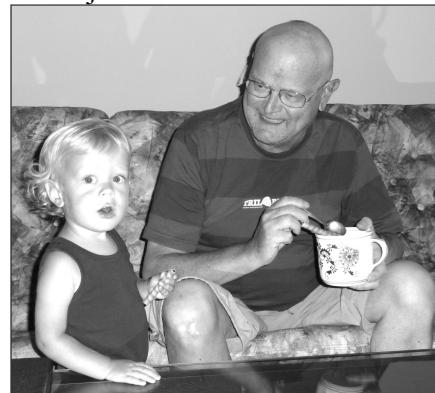
Milí všichni, ... vlastně ne, už nejste všichni ...

2011, to byl ale rok. Co jsem psala posledně? Adúlkovi nerostly zuby, taťka tu byl každý měsíc a Amálka utekla ze školky. Adúlkovi tajně vyrostly tři stoličky, tak nevím, jaké datum napsat do jeho deníčku děťátko. Amálka se o svém utěku odmítá bavit, protože 'to už je dávno'. V momentě, kdy jsem posílala poslední dopis, se uvnitř mého těla odehrával zázrak stvoření života a v těle taťky se odehrávala bitva. V březnu jsem letěla s dětma do Čech, protože taťka už se necítil silný na výlet za námi. Chtěla bych napsat, jak jsme si užili společné chvíle, jak Amálka radostně oznámila, že maminka má v bříšku miminko, jak jsme na květen naplánovali další výlet do Čech, jak mezitím taťka dostal epileptický záchvat, tak jsem hned přiletěla jen s Adúlkou na dva dny, jak jsme si užili pak ten květnový pobyt ... bylo letní počasí, taťka byl přes týden v Jičíně na ozařování, ale na víkendy byl doma, přiletěl i Tormod. Byli jsme na zahradě, taťka hrál dětem na harmoniku, Amálka zpívala 'Každé ráno na piano hraje Jack'. Taťka ji to naučil. Chodili jsme na zmrzlinu k Charvátum. To je pár v sousedství, který přes léto prodává zmrzlinu v malém kiosku v rohu své zahrady. Chtěla bych napsat, jak Amálka oslavila své páte a Adúlka druhé narozeniny. Jak jsme s celou Tormodovou rodinou jeli na pár dní do hor oslavit sedmdesátiny Tormodova tatínka, do nádherného hotelu Gaustablikk v nádherném prostředí, na úpatí hory Gaustatoppen, z níž je prý vidět největší území Norska. Tedy pokud je jasno, což prý je málokdy. Plán byl jet do Čech koncem srpna. Amálka chtěla na princeznovský bál koncem července, o němž jsme mluvili už celý rok. Tak jsme další návštěvu Čech posunuli. Taťka začal slábnout týden před tím, než jsme dorazili.

Chtěla bych napsat o tom všem a chtěla bych tu a tam přidat něco humorného. Jenže nevím jak. V ten samý den, co jsme přiletěli, jsme šli všichni na zmrzlinu k Charvátum. Děti ujídali dědovi tyčinky z poháru. Princeznovský bál druhý den byl podle mého názoru organizačně dost špatný až katastrofální, navíc lilo jako z konve, ale Amálka byla spokojena, a já, věřte nebo ne, jsem sama zvládla jet ze Bělé na Konopiště a zpět. A bez nehody. A bez zabloudění. A v den, kdy se střídala polovina republiky na prázdninových pobyttech s druhou polovinou. No a pak jsme si opět užívali společné chvíle. Areál Šťastná země u Turnova je u dětí velice oblíbené místo, taky Macháč (tedy Máchovo jezero), vzala jsem je na Bezděz, Amálka úžasně vyšlápla celý kopec a já s Adúlkou na zádech a miminkem v už dost velkém břichu taky. Byli tam zrovna rytířské souboje, tak děti byly zvlášť motivované. I několik návštěv jsme zvládli. Každý den jsme chodili na zmrzlinu k Charvátum a brali dědovi pohár domů. Amálka a Adi pak cestou ujídali ty čokoládové tyčinky. Co jsem zachránila, jim stejně taťka dal

doma. Měl narozeniny. Šedesáté čtvrté. Měl rád jídlo. V Praze je restaurace, která jako jediná ve střední Evropě má michelinskou hvězdičku. Hvězdičky, jedna až tři, se udílejí každým rokem pouze na jeden rok. Je nesmírně náročné hvězdičku získat, snad ještě náročnější si ji udržet, jen snad 80 restaurací po světě má tři hvězdičky. Je to takový restaurační či restauratérský či restaurový... taťka by řekl hospodský Oscar. Chtěla jsem tam taťku vzít, měla jsem to všechno naplánované, i pro případ, kdy by taťka už nemohl moc chodit, jsem chtěla poprosit kamarádku, aby nás odvezla až ke vchodu. Měla jsem zajistěné menu. Taťkovi jsem o tom řekla pár týdnů, než měl narozeniny. Pak už jsme o tom nemluvili. Ještě asi tři dny před naším odjezdem jsme šli dědovi pro pohár. Adúlka mu ho chtěl dát, věděl, že dostane od dědy ty čokoládové trubičky. Máme z toho dne krásnou fotku. V den odjezdu jsem ještě vzala děti na zmrzlinu, kupovala jsem ji se slzama v očích a bez poháru. Právě v ten den už taťka opravdu neměl sílu. A já cestou ze zmrzliny dětem vysvětlovala, proč je maminka smutná, a plánovala jsem, jak se rozloučíme. A tak jsme se rozloučili. Amálka zpívala ležícímu dědovi 'Každé ráno na piano hraje Jack', Adúlka dědu objal a já ... sedla jsem si k taťkovi na postel, pohladila ho po čele a po tváři a řekla mu, ať se nebojí, že nebude mít žádné bolesti, že mu to slibuju. Nějak jsem z toho pokoje odešla, nějak jsem se rozloučila s mamkou, usadila děti do auta, aby nás soušed odvezl na letiště. Nějak jsme doletěli domů, nějak začal Adúlka ve školce. Nějak jsem každý den nenasedla do letadla, abych se vrátila k taťkovi. Když odjel do nemocnice, často jsem s ním mluvila po telefonu. A nějak jsem přesvědčila mamku, aby mi ho dala k telefonu, i když už nevnímal. To jsem s ním nemluvila asi tři dny. Byla to neděle. A nějak jsem mu řekla: 'Ahoj tati, to jsem já, Olinka. Děti si hrajou nahoře, tady prší. Jestli chceš už jít, tak běž, to je v pořádku. My se o mamku postaráme. Ted' už běž odpočívat, tati.'

A nějak jsem druhý den ráno, když jsem se s Amálkou oblékala nahoře v koupelně a telefon zazvonil, věděla, že to je mamka. Takže, když jsem zvedla telefon, tak jsem to byla já, která řekla nejdřív, že taťka umřel. Nějak mě Amálka utěšila, pak šla za Adúlkou, který se právě probudil a řekla mu, že děda umřel. A on ji na to řekl, že chce jít za dědou.

Poslední zmrzlina s Adúlkou

Plán byl, že popel uložíme u kostela v Tanum, tady u nás, kam taťka vozil děti v kočárku, když u nás byl, měl to tam moc rád. A tak jsem nějak zvládla odjet s dětma a Tormodem k moři. Cesta zpět byla celkem dramatická, protože mě začala bolet noha. Obávali jsme se, jestli nemám opět trombózu. V druhém těhotenství to bylo ke konci dost vážné, pak zjistili, že ji mám v génech, tak jsem si preventivně každý den píchala injekce na ředění krve, přesto mě ta noha bolela a i mírně napuchla. Let jsem zvládla, ale raději jsem hned večer jela na pohotovost, krevní test trombózu vyloučil. Pak už bylo jen pár týdnů do porodu. Čekali jsme a čekali. Přijela norská babička, pak česká, pak zase ta norská. Obě děti se narodili dva týdny před termínem, tak jsme předpokládali, že třetí porod přijde taky o něco dříve. Omyl. Když už jsme vymysleli, jestli přijede norský děda, protože norská babička odlétala za pár dní do Londýna, tak to příšlo. Opět v noci, zrovna když jsme si šli lehnout. Norská babička se tedy ujala spících dětí a my odjeli do porodnice. Připraveni na bleskový porod, protože ten poslední trval hodinu a deset minut od prvního náznaku až po tu dobu, co mi Adík ležel na prsou. V nemocnici mi oznámili, že kontrakce jsou moc slabé, že to není plodová voda a že si máme jít lehnout, tedy tam na porodní sál. Dostali jsme ten největší, s ohromnou postelí a vanou. Konečně zažiju opravdový porod na opravdovém porodním sále. Ať si porodní asistentka říká, co chce, já své tělo znám nejlépe a tohle nejsou žádní poslouchci, to je porod. A taky že jo. Než jsem se uvelebila v posteli, kontrakce zesílily. Bylo půl druhé, 2 hodiny po tom, co začaly slaboučké kontrakce. Byla jsem tak unavena, že jsem se poprvé rozhodla, že nemusím být vždycky tak silná a řekla jsem si o ten zázračný plyn. Chtěla jsem se pohybovat, co nejdéle, ale asistentka mi řekla, že s tím plynem v hlavě bych se mohla trochu motat. Tak jsem tam pololežela v intenzivních kontraktích další dvě hodiny. Nikdy jsem neměla tak dlouho intenzivní kontrakce jako u třetího porodu. Nikdy jsem tolíkrt během hodiny neřekla, že jsem unavena. Asistentka občas přiběhla, když zjistila, že je vše v pořádku, tak zase odběhla. Pak jsme se dohodly, že ještě půl hodiny počká a pak propichne vodu. Měla přijít za pět minut, já zatlačila, pod perinu, kterou jsem byla přikryta, vyletěla nejdříve voda a hned hlavička. Já v kontrakci vyvalila na Tormoda oči, on mi během 10 vteřin dal několik otázek, pak se rozhodl vyběhnout na chodbu a zakříčet 'POMOC!'. Čapnul jinou porodní asistentku, vtrhli zpátky na sál, ona ze mě odhodila perinu a přidržela miminko, které jsem právě na druhé zatlačení přiváděla na svět. Rychle jsem zavolala, ať neříkají, jestli je to holčička nebo chlapeček. Najednou bylo miminko u mě a představovala se mi nová porodní asistentka, ta naše právě vběhla do dveří. No a tak to bylo. Já jsem opět držela to úžasně malinkaté stvoření těsně u sebe. Tormod odjel ráno pro děti, neřekl jim, jestli je to holčička nebo chlapeček. Když přišli, rozbalili jsme

plínkou a děti přivítaly Bělušku. To byl čtvrtý brzy ráno, v sobotu nás Tormod přivezl domů. No, a bylo nas pět. Amálie, Adrian a Annabel. Až teď jsme byli kompletní.

Přesně tak to bylo. Taťka zemřel, já jsem měla několik týdnů tehotenství před sebou, tak jsem se soustředila na porod, aby všechno bylo v pořádku, aby bylo miminko zdravé. A ono bylo. Prožila jsem si tehotenství, porod a přivítala zdravé miminko. Až teď jsem mohla začít truchlit. Takže o tom všem bych vám chtěla humorně vyprávět. Jenže to nejde. Nejde to, protože truchlím. Od té doby, co se Běluška narodila. Přesne podle knížek: negace, agrese, smlouvání, deprese, smíření. Hned po porodu jsem odmítala fakt, že děda Bělušku neuvidí. Pak jsem se neskutečně zlobila, byla jsem plná hněvu, ještě jsem to nezažila. Chtěla jsem křičet na celý svět, ať se zastaví, protože já jsem bez taťky. Fáze vyjednávaní trvala jen krátce, a pak nastal smutek. Bylo to tak, že pláč mě zachvátil třikrát denně. Ted' už jen jednou, ale někdy skoro celý den. Už nikdy neřeknu 'tati', sny, Ad'ulká, který chce za dědou, Amálka, která zpívá písničky, které ji děda naučil, Běluška, kterou děda nikdy neuvidí... Taťka tu měl být, taťka tu měl být se mnou, já jsem byla jeho holčička, přes všechny ty rozdílné názory, já jsem byla jeho holčička a on byl na mě pyšný. A já chci, aby za mnou přijel, aby naučil Amálku další písničky, aby jí vysvětlil, jak funguje rádio, protože já tomu nerozumím, aby četl Ad'ulkovi pohádky o mašinkách, aby mu z papíru složil letadlo, aby vozil Bělušku v kočárku ke kostelíčku jako ty ostatní, aby ji houpal v kolébce jako ty ostatní. Chci, aby tu byl, chci mu uvařit něco nového k večeři, ukázat mu nové fotky dětí. Chci, aby tu byl. Já se o něj chci postarat. Já chci, aby tu byl. Já to CHCI!!!

A tak čekám na smíření, tati.

Myslela jsem si, že jsem připravena. Připravena přiletět do Čech. Chtěla jsem už třikrát, hned po Vánocích a pak v lednu. Nevyšlo to. V neděli ráno přiletím s a+a+ta. Děti se moc těší, já taky. Když jsem tu v Norsku, tak tolik nepocituju tu fyzickou nepřítomnost taťky. On tu nebyl pořád, jen někdy přijel na návštěvu, ale ve Bělé byl vždycky. A teď tam nebude. A já chci, aby tam byl.

Opatrujte se.

Olga

P.S. Chtěla jsem vám povědět i o svém chaoticky úžasném či úžasně chaotickém životě jako matky tří předškolních dětí, ale myslím si, že to si necháme na příště.

Někdo odchází, někdo
přichází...
Běluška

Slovenské detské centrum

Konečne je to tu! Všetky slovenské či nórsko-slovenské detičky srdečne pozývame do Slovenského detského centra.

Toto centrum založili štyri slovenské mamičky pod záštitou Spolku priateľov Slovenska. Naším cieľom je vytvoriť arénu pre naše detičky, kde budú mať možnosť rozprávať po slovensky, nájsť si nových kamarátov, hravou formou sa naučiť niečo o Slovensku, slovenskej kultúre a tradíciách, prosté stráviť ozajstné slovenské popoludnie.

Stretávať sme sa začali raz mesačne a za sebou už máme tri stretnutia. Vo februári sme odštartovali našu činnosť karnevalom, v marci sme maľovali kraslice, plietli korábäče a chutnali slovenské špeciality na Veľkonočnom stretnutí a v apríli sme vitali jar hrami a spoznávaním kvetov a zvieratiek. Na Veľkonočnom stretnutí nás bola navštívíť aj pani veľvyslankyňa JUDr. Barbara Illková, PhD.

Na každom stretnutí mávame 15-20 detí, hráme hry vonku aj dnu, čítame rozprávky, kreslíme, maľujeme, učíme sa, a nájdeme si aj čas na malé občerstvenie.

Najbližšie stretnutie sa bude konáť 20.5. Záujemcovia, hláste sa na e-mailovej adrese:
slovenske.detske.centrum@gmail.com alebo sledujte Norsk-slovakisk forum na Facebook-u.

Blíži sa leto – všetkým čitateľom, členom i priateľom spolku a ostatným krajanom v Nórsku želáme pekné leto a príjemné prežitie dovoleniek a prázdnin.

Redakcia

Pozor, policajti !!!

Možno je to už týždeň - v relácii Pozor zákruta hovorili o šoférovi z Ružomberka, ktorý prišiel do Bratislavu vyzdvihnut svojich rodičov, ktorí sa vlakom vrátili z cudziny. O jednej v noci odbočil omylom na Žabotovu ulicu pod stanicou a navyše do protismeru. Hned tam boli policajti a dostal pokutu 100 EUR. Neťastný vodič žiadal o porozumenie - je tu cudzí, zablúdil a teraz o jednej v noci nikoho neohrozil, kedže vtedy sú ulice úplne prázdné. Nepochodil, iba mu povedali, že môže byť rád, že mu nedali pokutu 150 EUR, čo mu podľa zákona mohli. Redakcia "Pozor zákruty" oslovia nejakého zodpovedného prezidenta niečoho policajného - "príslušník" potvrdil, že policajti mu mohli dať pokutu až 150 EUR. Nepočul som, že by mal spolučenie s vodičom, bol s konaním svojich ľudí nanajvýš spokojný.

Strašne som si želal, keby nejakým zázrakom títo policajti na nejaký čas boli postihovaní, podľa predpisov, za používanie mobilu, pri šoférovaní, za prekročenie rýchlosť, za nepripútanie sa pásmi, za sneh na streche auta - znamenalo by to, že by vôbec nemohli používať auto.

Spomenul som si na seba, ked'e sme štýria išli autom do divadla v Drammene, mesta nedaleko Oslo, veľkost'ou Trnavy. Divadlo je na hlavnej ulici, vedeli sme adresu. Všetci sme hľadeli na čísla domov a nevšimli sme si, že ideme v jednosmernej ulici protismerne. Ulica vyústila na námestie, čo bola pešia zóna. Išiel som skoro krokom, musel som sa tam otočiť. Pri MacDonalde sedeli v aute policajti a jedli hamburger. Pozerali sa na nás a ked'e sa im zdalo, že čo je moc, to je moc, naštartovali a išli za nami. To sme už opúšťali námestie správnym smerom. Zastavili sme, vysvetlili sme policajtovi, že hľadáme divadlo a bohužiaľ sme si nevšimli, že sme vošli do protismeru. Trochu krútil hlavou, ale nakoniec povedal, že kedže to tu nepoznáme a poblúdili sme, že to bude bez pokuty. Ale nabudúce....

Aj nemeckí dopravní policajti, aj americkí majú možnosť napomenúť a neudeliť pokutu, kedže nedošlo k ohrozeniu, nebolo to úmyselné atď. Vedia, že aj oni niekedy urobia chybu a mohli by dostať pokutu. Slovenskí policajti nevedia, čo je to dostať pokutu - môžu si šoférovať opití, prekračovať rýchlosť dvojnásobne, protismerka, neprotismerka žiadne problém. A navyše je Slovensko plné nedoknuteľných, ktorých takisto nemožno pokutovať. Takže aspoň Ružomberčan, ktorý o jednej v noci omylom odbočil do práznej ulice v protismere - neboli policajtom, ani mafiánom, ani poslancom SNR.

Vlado Branko

Odišiel priateľ Slovenska

25. januára t.r. v Lillehamperi tragicky zomrel významný nórsky spisovateľ, básnik, esejista, prekladatel a kultúrny pracovník Stig Sæterbakken. Bolo mu súdené dožiť sa iba 46 rokov. Jeho náhly odchod je stratou nielen pre nórsku kultúru, ale aj pre Slovensko, keďže bol úprimným priateľom Slovenska a obdivovateľom jeho kultúry.

Do literatúry vstúpil Sæterbakken už ako 18-ročný až neuveriteľne zreloou básnickou zbierkou Flytende paraplyer. V priebehu ďalších rokov vydal ešte jednu zbierku básní, knihu krátkych prozaických textov, desať románov a štyri zbierky esejí. V posledných rokoch začalo o jeho diela prejavovať záujem aj zahraničie, čoho dôsledkom je, že viaceré z nich sú preložené do iných jazykov, včítane angličtiny a ruštiny.

V centre Sæterbakkenovho záujmu bol človek v krízových situáciách. Vo svojich románoch, ktoré tvoria ťažisko jeho tvorby, skúmal najvnútorenejšie stavy človeka, jeho takpovediac tajné túžby, rozkoše, sklamania a úzkosti. Nič ľudské mu nebolo cudzie, priznával sa nielen slnečným stránkam nášho bytia, ale aj k jeho deštruktívnym a protirečivým polohám. O všetkých týchto stavoch dokázal písat veľmi kultivovanou, bohatou a osobne ladenou nórčinou. Vo svojich esejach, ktoré sú na rovnako vysokej úrovni ako jeho romány, prezrádzal svoj všeobecný svetový rozhlás a neobyčajne široké spektrum záujmov. V nejednej z nich odhaloval nové stránky osobnosti svetovej kultúry a dával ich dielam netradičné, neraz prekvapujúce interpretácie.

Sæterbakkenov záujem o Slovensko sa začal r. 1988, kedy som sa ho na radu istého vydavateľa spýtal, či by bol ochotný so mnou spolupracovať na preklade výberu z poézie nášho básnika Jána Buzássyho do nórčiny. Stig súhlasiel a výsledkom bola knižka Midlertidig evighet (1989). Neskôr sme ešte vydali výbery z poézie Jána Ondruša (1995) a Ivana Kupca (2000). Niekoľko ďalších prekladov sme ešte urobili pre časopisy, antológie a verejné čítania. Stig nadobudol dojem, že „Slovensko je krajina silných básnikov“. Veľmi sa mu páčila aj knižka prozaika Jána Johanidesa Holomráz, ktorá vyšla po nórsky r. 2003 v preklade Luba Mauera (nórsky názov: Barfrost). V posledných rokoch ho veľmi upútala tvorba nášho súčasného skladateľa Vladimíra Godára, o diele ktorého v rozličných médiách informoval medzinárodnú verejnosť.

Koncom jari 1997 navštívil Sæterbakken Slovensko, kam ho, ako aj mňa, pozvali na medzinárodnú konferenciu o básnickom diele Jána Ondruša. Stigova prednáška o Ondrušovi vzbudila veľmi pozitívny ohlas a neskôr bola uverejnená aj časopisecky. Študentom na katedre germanistiky Univerzity Komenského predstavil Stig svoje dielo

a na Literárnom ústave Slovenskej akadémie vied rozprával o nórskej literatúre. Predovšetkým však plnými dúškami nasával atmosféru slovenského prostredia, okrem Bratislavu navštívil aj Banskú Bystricu, Liptovský Mikuláš, Budmerice a Šamorín. Slovenská krajina, ľudia i slovenské kultúrne prostredie na neho hlboko zapôsobili a v nasledujúcich rokoch sa k nim často vracal. K veci patrí aj to, že časť dejia svojho posledného románu Gjennom natten umiestnil na Slovensko.

Pre nás, ktorí sme dobre poznali Stiga Sæterbakkena a boli jeho blízkymi priateľmi, bol jeho dobrovoľný odchod z tohto sveta otrasným zážitkom, s ktorým sa ešte dlho budeme vyrovňávať. Je nesmierne smutné, že spomedzi nás odišiel umelec na vrchole tvorivých súl, ktorý mohol ešte mnohými dielami obohacovať nórsku i svetovú literatúru. Budeme si ho pamätať ako dobrosrdečného, veľkorysého kamaráta, prvotriedneho, originálneho spisovateľa umelca a ako múdreho, odvážného a v každom ohľade šľachetného človeka, ktorý bol azda príliš dobrý pre tento svet.

Ivan Čičmanec

Druhú februárovú stredu sa nás na tradičnom neformálnom stretnutí v asylet stretlo 14 Slovákov a Čechov. Zita pripravila malý testík, ktorý sme ochotne vyplnili:

Jsi poprvé na setkání krajanů v Asyletu?

Ano (7), Ne (5)

Jak jsi se o této akci dozveděl/a ?

Přes TNF web stránky nebo Facebook (6), od přátel (7)

Jak dlouho jsi v Norsku?

Nejkratší pobyt: týden!, Nejdélší pobyt: celou věčnost !

Ziješ v Oslo nebo v jiném norském městě?

Většina žije v Oslo nebo Bærum, ostatní: Jessheim (1), Jevnaker (1)

Pracuješ nebo studuješ ? (Co?)

Pracovně (8), studijně (2), práci hledá (2), mateřská dovolená (1)

Daří se ti tady?

Většinou ano. Začátky jsou všude těžké.

Co se ti tady v Norsku líbí?

Příroda, pohoda, no stress, sousedka, dobré vychování, mentalita domorodců, rodina, možnost integrovat se, svoboda slova...

A co se ti tady v Norsku nelíbí?

Drahý alkohol, ceny za jídlo a bydlení, vysoké daně, byrokracie, problém sehnat práci, přistěhovalci z východu a non-EU, dlouhá zima, tma, opilí a přetvárající se domorodci, a není tu smažený sýr !

Chceš tu zůstat nebo plánuješ se vrátit domů?

Doma je tam kde jsem (2), chci zůstat (5), zůstat do důchodu (1), zatím nevím (5).